

Homo Deus en andere toekomstverhalen

9

Petra Bolhuis & Theo Meereboer

Maieutiek 2018

Datageloof en de nieuwe mens

- We willen onszelf upgraden, maar weten niet welk doel we onszelf moeten stellen.(364) want;
 - We bekijken in witte breinen(365)
 - van Amerikaanse psychologiestudenten (366)
 - We kijken alleen naar mensen van nu
 - We hebben geen aandacht voor andere bewustzijnstoestanden dan herkenbaar denken(367)
 - We kijken alleen naar homo sapiens
 - We hebben geen idee van het mentale spectrum.

Maieutiek_2018 HomoDeus-9

Hoe is het om een vleermuis te zijn?

- Is ons emotioneel leven wel zo superieur, of is dat een restant van de 'kroon der schepping'?
- We kunnen nu nog niet voorspellen wat het menselijk bewustzijn kan gaan worden met de ingrepen en middelen van morgen.(370)
- Is denken wel zo belangrijk?
- Hoe zit het met geur? Met dromen?
- Dieren hebben we niet geselecteerd op slimheid. Hoe zit dat met mensen? (374)

Maieutiek_2018 HomoDeus-9

Wat is het goede leven?

- Humanisme uitgaande van een mens met vrije wil en autonomie zoekt het in de authentieke innerlijke stem van elk individu. Harari zegt; Maar wat als je van ritalin of prozac nu veel gelukkiger wordt?
- Humanisme gaat uit van menselijke verlangens en begeerten, maar die kunnen tegenstrijdig zijn met elkaar, of met die van andere mensen of de rest van de natuur.

Maieutiek_2018 HomoDeus-9

Data in plaats van menselijke wil

“Het dataïsme verklaart dat het universum bestaat uit datastromen en dat de waarde van elk fenomeen en elke entiteit wordt bepaald door de bijdrage daarvan aan de dataverwerking.” (zie ook D. Eggers, De Cirkel)

Alles wat leeft is een data-verwerkend organisme.

Dit Dataïsme belooft het nieuwe model dat alles verklaart te worden, maar waar blijft de mens?

Maieutiek_2018 HomoDeus-9

De spijker en de hamer

- Dataverwerking is een manier om de werkelijkheid te beschrijven en is in die zin een narratief dat berust op feiten. Maar alles wat niet past in het narratief wordt irrelevant of **nog** niet te beschrijven als data.
- Als je zoekt naar dataverwerking, is dat wat je gaat vinden. Het is een gereedschap. Dat maakt dat de hele werkelijkheid eruit ziet als wel of niet met dat gereedschap te bewerken.

Maieutiek_2018 HomoDeus-9

Het narratief en de data

- Dataverwerking begint met een idee van mogelijk relevante informatie. Geld, opleiding sekse en kleur zijn vaak onderwerp van data.
- Welke data moeten verzameld worden?
- Wat doen we met de enorme overload aan data?
- Het presenteren van data in een verhaal is zelf weer een narratief.

Maieutiek_2018 HomoDeus-9

De mens en de machine

- De mens creëert data- verzamelende en verwerkende machines.
- Hij gaat zijn eigen brein/lijf in die termen beschrijven.
- Dan blijkt de rekenkracht in de machines vele malen groter dan die van de mens.
- Dan ontstaat de angst dat machnies ons overbodig zullen maken. De mens, zegt het Dataïsme is niet het hoogste leefniveau.

Maieutiek_2018 HomoDeus-9

Informatie en waarden

- Harari beschrijft hoe het Dataïsme nieuwe waarden schept zoals vrijheid van informatie. (395)
- Het humanisme gaat uit van de waardigheid van de enkele mens, data maken van ons een schakeltje in een informatiestroom. Menselijke ervaringen hebben daarbij geen intrinsieke waarde meer. (399)

Maieutiek_2018 HomoDeus-9

Denken, voelen, data

- Eerst dachten we dat rationeel denken ons het verst bracht.
- Door de krenkingen en het hersenonderzoek ontdekten we dat gevoel veel sneller, veel meer informatie verwerkt dat het bewuste nadenken.(403)
- Nu zien we dat computers en internet nog veel meer rekenkracht hebben dan wij.

Maieutiek_2018 HomoDeus-9

Is dat alles?

- Harari zit vast in het natuurwetenschappelijke paradigma. Hij twijfelt wel of er niet meer is dan dataverwerking/ rekenkracht, maar heeft er domweg geen woorden voor.
- Maar de mensen zoeken zin en betekenis voor het leven, dus als wij onszelf gaan beschrijven als "een rimpeling in de kosmische dataflow"(407)dan is dat een narratief waarmee wij onszelf wegschrijven. De kosmos geeft geen woorden aan ons bestaan, dat doen wij.

Maieutiek_2018 HomoDeus-9

Harari ziet het probleem als volgt:

- "Dus als je alles bekijkt wat er in onze chaotische wereld gaande is, waar moet je dan op letten?"
- Als we in maanden rekenen, kunnen we ons waarschijnlijk het best richten op acute problemen, zoals het tumult in het Midden-Oosten, de vluchtelingen-crisis in Europa en de stagnatie van de Chinese economie. Als we in decennia rekenen, komen de opwarming van de aarde, de toenemende ongelijkheid en de ontwrichting van de arbeidsmarkt heel groot in beeld. Maar als we het echt groot aanpakken en ons op het leven zelf richten, worden alle andere problemen en ontwikkelingen overschaduwd door drie nauw verbonden processen:
1. De wetenschap koerst op een allesomvattend dogma af, dat zegt dat organismen algoritmen zijn en dat het leven dataverwerking is.
 2. Intelligentie wordt losgekoppeld van bewustzijn.
 3. Niet-bewuste, maar hyperintelligente algoritmen zullen ons spoedig misschien wel beter kennen dan we onszelf kennen. (408)

Maieutiek_2018 HomoDeus-9